લક્ષ્મી પાર્વતી

સંવાદ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,
મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુટે બુકસેલર,
ત્રણ દરવાજા—અમદાવાદ.

આવૃત્તિ (અને હક્ક સ્વાધિન.) પ્રત ૨૦૦૦.

અમદાવાદ.
શ્રી જૈન પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં છાપ્યો.

સને ૧૯૦૩. સં

लक्ष्मी ने पार्वतीनो संवाद.

દોહરો.

કરો કરૂણા કરીવર વદન, કરજ્યો વાણી વ્હાર;
હરીહર સમરૂં હેતથી, ઉતારો ભવપાર.

ચોપાઇ.

દુંદાળો દયામણા, ગુણ ગાવું લક્ષમી ઉમીયા તણા;
કે પ્રલે થાયે સાર, સમરે કરો સરવની વ્હાર.

દોહરો.

આ લક્ષમી ઉમીયા તણી, લીલા સુખદ અપાર.
ગાતાંને સુણતાં ઉરે ઉપજે સુખ અંબાર.
એક સમે વૈકુંઠમાં બેઠા વીશ્વાધાર,
ઉરમીમાંહે ઉપજ્યો એવામાં વિચાર,
દીન વીત્યા જોતાં ઘણા, અકળાએ મુજ મન.
માટે આજે સચરૂં, જુગતે જોવા વન.
એમ વિચારી ઉઠીયા, વીશ્વપતી વન જાય,
રમારસિકને જોઇને, પ્રેમે લાગી પાય,

ત્રોટક.

સગણાર સજે જગ તાતજવે, પઢિ પાય વરે
કહું સ્મરણુ કહો રંસિયા હમને, કયમ

વડિ વાત કહી નથી વેંણુ કહ્યું, મન મોહન કયેમ ઉદાશિથયું;
સણુધાર સજીશિદ ત્યારિ થયા, કહિ દયો કરૂણાધિ કરીજ દયા.

દોહરો.

દીલગીર દેખી લક્ષમી, વદીયા જુગજીવન;
અબળા તું અકળાઇશમાં, રીસ નથી મુજ મન.

દોહરો ત્રોટક.

વન વીહારને કારણે, વીચરૂં વામા વન;
આવીસ હું અબળા અહીં, જાશે થોડા દન.

ત્રોટક લક્ષમી વચન.

વન વાત વિચારી તમે મનમાં સુણતાં અતિ મોદ મને મનમાં;
પણ શ્યામ કહું ચિતમાં ધરજો, અપરાધ પડેય ક્ષમા કરજો. ૧
ભવ્ય ભોવનમાં નવ જાય રહ્યું; પ્રભુ પાસ વિના કરજોડીકહું;
બહુ દીન ન નાથ વને વસસો;કરૂણા કરિ આપ અહીંધસશો.

ચોપાઇ.

ધસશો વેલેરા અવીનાશ, ઉરે એટલી રાખું આશ;
પડી.તપીશ હુ પ્રેમી પાસ; તમે તેટલો લે જો તપાસ.

દેહરો.

વેણુ સુણી વામા તણાં; પળીયા પોતે શાંમ.
હવે અહીં શું નીપજે, વરણે કાશીરામ.

ત્રોટક.

ાસ વિષેજવ શામ ગયા; તવ મેહેલ મનોહર સુન્ય રહ્યા;
ઘડી પણ એક રહ્યું, મન વ્યાકુળ સીધ્ધુ સુનાતું થયું. ૧
વજાયજમ્યુ, પતિપાસ વિના નવ જાયરમ્યું
ગમે; પતિપાસવિનાસતિકયેમજમે.
ી, વિકરાળ મણીધર માંનું અહીં.
દેખિ અરે અતિ અંગ દહું.

પતિપાસ વિના નવ તેલ રૂચે; પતિપાસ વિનાજ ગુલાબ ખુચે.
પતિપાસ વિના નવ ભાન રહે; પતિપાસ વિના તન તાપ દહે,

દોહરો.

એમ ઉદાશી લક્ષમી પતિ વિયોગે દુ:ખ;
બેઠાં રત્ન શિંહાસને, અતિ ઉદાશી મુખ;

છપ્પો.

પતી નહીં જે પાસ, પ્રેમદા પળપળ રોતી;
પતી નહીં જે પાસ, વાન વામા તે ખોતી.
પતી નહીં જે પાસ, પારકા મુખને જોતી;
પતી નહીં જે પાસ, ખુવે તે મુખની જ્યોતી.
વળી પાસ પતી વીના સતી, સુમ સરીખી થાય છે;
પણ કાશીરામ તે નારીના, રડતાં દીન વહી જાયછે ? ૧

દોહરો.

કંથ ગયાથી કામની થઇ ઉદાશી મન.
તેથી જાવા ધારીયું. આપે ઇંદ્ર ભુવન. ૧

દોહરો. સખી વચન.

સખી કહે માતા સુણો, એક હમારી વાત,
હળી મળી અહીયાં રહો; ન કરો આંસુ પાત. ૨

ત્રાટક.

સુણિ દાશિનિ વાણિ વદે લક્ષમી,
સખિ વાતજ તારિ મને ન ગમી. ૧
અલિ નાથ વિના નવ હુંય રહું.
સુખ દુ:ખનિ વાતજ કયાંય કહું. ૨
પળ વીપળ કોટિ કલપ સમી.
સુણિ વાણિ સખી જઇ પાય નમી.

સખી.

પાયે નમી સખી ઉચરે, માં ધરશો મારીસ.

એનેથા પધારીયે; કાંઇ વાતના નીશા.

છપ્પો.

રમા વદે સખી સાથ વાત તું સાંભળ મારી,
આજ રહ્યું નવ જાય; ગયા વનમાં ગીરધારી.
આજ કવણુ ઘર જાવું, સખી ગણુ જોડી મારી.
આજ ઈંદ્ર ઘર જાવું; જયાં ઇંદ્રાણી નારી.
વળી વાત ચીત્ત તેથી થશે; જોડી મારી તે સખી,
માટે સખી ત્યાં સંચરૂ, ઇંદ્ર નારી બેઠી લખી.

દોહરો.

કહે લક્ષમી દાશીને ઘર નાવાનું નીર;
મળવું છે ઇંદ્રાણીને શું ચીકરૂ શરીર.

છંદ.

તવ દાશે નીર મળ નીરદિધું લક્ષમી ઉઠીને સ્નાનકીધું
બીજી દાશિયે દાબડો લાવી દીધો લક્ષમીજીયેત્યાંસણગાર લીધો.૧
ચરણા પર ચુંદડી ચોળી ધરી; શીર સેથામાં સીંદુર દીધપુરી
કરપોચીમાં નંગ ઝગે ઝળકે; કાંઈ ઘુઘરી નાદબને ઘનન;
તનમનિયું ને તુળસી તે જભરી; કંઠે કંઠીને હાંસડી હેમ ભરી
કટી કદોરો કીકણી કમરકસી; રહ્યું.નેણુમાં કાજર બહુરે હસી
બેવુ બાજરીયાની ત્યાં જોડ બણી; ગજરાપરગો મની રાજેષણી.
દશવેઢ છલ્લાને અંગુઠી જડી; રહયાં બેવુકલા ફુલ ગાલે અડી
એમ સણુગાર સોળે ધરીસુંદરી જેમ ઉજવળ ગંગામાં વેણુ.
બળી જેમ ગંગાનીવેચે જમુનાં મળી; એમ લક્ષમી એતન
શોભા કરી ૫

દોહરો

સણુગાર અંગે સોળે ધર્યા વળીદરપણુ લેહાથ
મગ્ન થઇ ગઇ માનું તીદેખીરૂપસ્વુ જાત
હું નારી શ્રીકુસ્ણુની, લક્ષમી મારૂં નામ

સોસણ ધાર ધરીકરી, જાવું શક્રને ધામ. ૨
સારથી એ રથસજ કર્યા, જોડયા બે તોખાર;
વાયુ વેગેસંચરે; જહાં ઈંદ્રની નાર. ૩

દોહરો પહેલો.

એમ વીચારી સંચરી, ઈંદ્ર તણેજ અવાસ.
ખબર મળી ઈંદ્રાણીને, આવે લક્ષ્મી પાસ. ૧

ત્રોટક.

સતી ઈંદ્ર તણેજ અવાસ વળી, તવ ઈંદ્રનિ નારીની દાસી મળી;
પડિપાય વદે સતિ પાસ સમે, કયમ ધામ તજી નિકળ્યાંજ તમે.

દોહરો.

કોને ધામે પરવરો નથી સંગમાં કોઇ;
વાત કહો મમ માવડી હું જીવું તમ જોઇ. ૧
સુણી વચન દાસી તણું લક્ષ્મી એ કહી પેર.
પ્રભુ પધાર્યાં વન વીશે, જાવું ઈંદ્રને ઘેર. ૨
સુણતાંમાં સખી સંચરી જહાં ઇંદ્રની નાર,
સનમુખ જઇને આપીયા, સખીએ સમાચાર. ૩

ત્રોટક ભાષાખડી.

સખિ આ દિન મોદ બઢાવત હે, અપને ઘરકો લછ આવત હે.
કછું મંગળ સાજ સમરતહે, કછુ આદર ભાવ મિલાવતહે. ૧
સુનિકે સખિ આપ તયાર ભઇ, સબસાહિત પુષ્પ મિલાય રહી;
અપને ઘરકો લચ્છ આવતહે, કછુ આદર ભાવ બનાવતહે. ૨

દોહરો.

તકીયો મુખમલકો ધર્યો; બીછાનો બહુ ભાત;
કનક થાળ મોતી ભરી, પુષ્પ લીછે બા જાત.

છંદ.

ધર્યો પાન પાસ મે, બરાશ મુખ વાશમે;

સુપોહોપ છાબ બાસમે, ખડે રહે ઉલાશમે.

દોહરો.

ઈંદ્રાણી સામા ગયા, રમા પધારે જાંહી:
એવે લક્ષમી આવિયાં, મળીને ઝાલિ બાંહી.

આવ્યાં ચાલી મેહેલમાં બેસાર્યા આસન,
પાન સોપારી આપીને, રમા ક્યાં પરસન.

છપ્પો.

રમા વિચારે મન, ઉર આનંદી થાશે;
વીધ વીધનું વરણુન, ઉદાશી ઉરની જાસે.
મળી ઈંદ્રની નાર્ય, સુખ્ખના સાગર રેલ્યા;
મળ્યો વાત વીસરામ, દુઃખના દહાડા ઠેલ્યા.
વળી સરખેસરખા જોડમાં, દીલ ખોલી વાતો થશે.
કાશીરામ હરી રાણી કહે, ઉદાશી ઉરની જશે.

દોહરો.

બેઠાં વાત વીચારમાં બન્નો હરખ ન માય,
એવે ઇંદ્રરાયનો દરબારજ ભરાય.

ટોટક વૃત.

કરવા ઘડિ વાત સખી સહિરે, પટુતાજ ઘણી ગુણની મહીરે;
સમયે શુભ ગાયન ત્યાંજ થયું, ચટ ઇંદ્રની નારીનું મન ગયું.
નૃત ગાયનમાં સુલતાન કરે, સુરનાં મન સાંભળી ત્યાંજ ઠરે.
તતતા તતતા થઇ થેઇ સહી, રૂમઝુમ ઘણા સ્વર સાત મહી;
પખવાજ તણી ધ્વની થાય જવે, સરપાવ દિયે સુરરાયતવે;
શુભ સારંગિ તંબુર તાળરવે, કરણાટજ ખંજર કંઠ લવે.

દોહરો.

થેઇકાર થઇ ત્યાં રહ્યો, વાગે વીધ વીધ રાગ;
ઇંદ્રાણીનું મન ગયું, પેલું સભાને જાગ.

ચતુર નારીએ ચીત લહ્યું, ઓર્યું નારીએ ચીત્ત;
વાતજ એક નહી બને, વાતે હોય વીપરીત. ૨

એક ચીત્તમાં વાતનો ઉપજે હરખ અથાક;
બે ચીત્તે બગડે સહી, માટે તજુ આ જાગ. ૩

છપ્પો.

ધિક જીવટા જહાં બેસવું; જહાં વહીં મનમાં હાવ,
ધિક જીવડા જહીં બેસતું, જહાં નહીં મનમાં ભાવ.
ધિક જીવડા જહાં બેસતું, પ્રેમ સહી નહીં માન;
ધિક જીવડાં જહાં બેસવું. નહી સ્નેહીનું ભાન.
વળી ધિક જીવડા જહાં બેસતું, જહાં સરે નહી કામરે;
તે ધિક જીવડા જહાં બેસવું જહાં એક ચીત્ત બે ઠામરે.

દોહરો.

ઉઠયાં રમા ઉતાવળાં, સમજી સચી તે દીશ;
ચીત ચોરાયું માહરૂં, ચઢી રમાને રીસ.

ચાલ્યાં લક્ષ્મી ચોપથી, ઉર ઉદાશી ધારી;
આજ કોણુ ઘેર જાવું, સખી કો જોડય હમારી. ૨

આજ બ્રહ્માના ધામ જહાં સાવીત્રી નારી;
વાતગોષ્ટ સવું થાય, સખા તે જોડય હમારી. ૩

બ્રહ્મા ભાગેને ઘટે પલક નહીં પરવાર;
કંથ ન તાજે કામથી નવરી કયાંથી નાર. ૪

આજ શીવ ઘેર જાવું, જહાં પારવતી નારી;
વાત ગોષ્ટ સહું થાય, સખી તે જોડય હમારી. ૫

છંદ.

નહીં દોવણો વલો વણો ન ઘેનકું કહાડાવણો,
ન પુત્રકું ફુલાવણો, ન કંથકું જગાવણો, ન રાધણો;
નસે પુણો; ન પીસણો ન ઘાસણો, હરી ૯રી એક નંદીયો બાંધ્યો,
શીવ દરબાર પાત્ર ભરી પાણી પીયે ખાએ કલ્લો ચાર. ૧

દોહરો.

એટલુ કામ ઉમીયા કરે, બીજુ કસુ નહી કામ;
ચાલો જીવડા ત્હાં જઇ, લઇએ વાતવીરામ. ૧
એમ વીચારી સંચરી; લક્ષમી ઉમીયા પાસ.
મારગમાં સામી મળી, શ્રી ઉમીયાના દાસ. ૨

દોહરો.

લક્ષમીને દેખી નમી, દાસી પગ મોઝાર;
સાથ વીનાનાં સંચર્યા, જાવું કોને દ્વાર. ૧

દોહરો.

હું એકલડી સંચરૂં, મનમાં ધારી આસ;
મળવા પારવતી જહાં, પોચે મન ઉલાશ. ૧
સુણતાં સખી સંચરી જહાં બેઠા ઉમીયાય.
વધામણી અતી વ્હાલમાં કેવી વીનતા ખાય.

ચોપાઈ.

દાસી લાગી પ્રેમે પાય, બોલી વાત સુણો ઉમીયાય. ૧
આવે લક્ષમી આપણે દ્વાર, પુજાનો કરવો તૈયાર.

દોહરો.

સુણતાં ઉમીયાં ઉઠીયાં, હૈયે હરખ અપાર.
ધનધન ભાયગ આપણું, આવે લક્ષમી દ્વાર. ૧

છંદ.

તબ ઉઠકે અંગન ઝાડુ દીયો;
બહુ ભાત બીછાનો બીછાય લીયો. ૧
ઇકટાર્યો હે મૃગ ચર્મકો તકીયો.
તકીયાપર આસન ત્યાર કીયો. ૨
ઇક પાનીકી તુંબી જો પાસ ધરી,
ફુલ ફુલકી છાબ તઇયાર કરી. ૩

અબ દેખત રાહ ખડી સુંદરી
લચ્છ કયોં નહીં આવે સતાબ કરી. ૪

દોહરો

આવત દેખી લક્ષમી નમીયાંછે ઉમિયાય.
દુરબળ જોગી જાતીને, કરી મને કરૂણાય. ૧

કવીવચન

પુછે ઉમીયા પ્રેમશું કુશળતાની પેર.
સાભળતામાં લક્ષ્મી ઉરે ઉપજ્યું વેર. ૨
મર્મ ઘણો પુછવા થીશે સતીયે જાણ્યું મન;
મળવા આંવી કારણે, સાંભળવાં વચન. ૩

છપ્પો.

કુશળ ગોપ ગોવાળ કુશળ ગોકુળ ગીરધારી;
કુશળ બીજ કો સાથ, કુશળ હે બીજ કીનારી.
કુશળ વાછરૂ ગાય; કુશળ હે જમુનાં માઇ.
કુસળ નંદકો ધામ; કુશળ બળ ભદરભાઇ
વળી કુશળ નંદ જસોમતી; કુશળ સકળ પરીવારહે.
ગવરી કહે સુણુ લક્ષ્મી તેરો કુછળ કુવરી કુમારહે. ૧

દોહરો.

સુણતાં ઉરમાં ઉપજી; શ્રી લક્ષમીને જવાળ.
આદરમાન તે શું લહે; પથરની જે બાળ. ૧
તોપણ મનમાં સમજીને, બોલ્યાં લક્ષ્મી વાત,
ણુસ્તે મોહોઢે હેતથી ગૌરી કેરી સાથ. ૨
લક્ષ્મી કહે ગવરી સુણો; ન કરોએન બડાઇ
આપણ બન્યો અક છુ; તેછે બન્યો બાંઇ. ૩

પારવતી—દોહરો.

પારવતી તવ ઉચરયાં, સુણીને ગીરુ સુજાણ.
[illegible] ૧

છપ્પો.

જબ લગ ન્હોતી લછ્છ કાન ગોવાલ કહાયો;
જબ લગ ન્હોતી લછ્છ, માટ મહીંયન એગ્નગો
જબ લગ ન્હોતી લચ્છ, કામરી કારી ઓરી;
જબ લગ ન્હોતી લચ્છ; ઘેન ગોકુલ કીહોરી.
પણ આવી લચ્છ જબ અંગને, તબહી ભગે શ્રીભુવનપતી
કહેગવરી સુન લછગી; સબ સાહેબન મે હુ બડી સતી. ૧
બડો લચકો માન લછ કે સગકો ચહાવે.
મુરખ પાવે માન જાહીઘર લચ્છ ભરાવે
નસ્યત તેડે પાસ, લક્ષ્મી જ્યા ઘર આવે.
પડિત ગાવે ખાસ, ગુનજબ લછ મોહ લે.
ગજબાજ નગારાં ગરજવે; ડાપન વધે ઓગને
ગવરી કહે જસ સબ જગે, દીયો બાયો જે આગને ૨

છપ્પો.

ડાપણના દરબાર પુરા પંડીતો કહાવે.
મહા મોટા ગુણવાન, જગતમાં નેહ જણાવે.
હાકમ હોદાદાર, નગારાં જોડ બજાવે
સુરાના સરદાર; મહાજે જંગ હટાવે.
તેતો સવું પૃથવીને વીશે ધારીધર કહેવાયછે.
પણ લક્ષમીવાનના આગળે; કરજોડી ગુણ ગાયછે ૩

દોહરો.

આસન આપીયું દરભનું; ઉપરછે મૃગસાલ.
બેસો પુરા પ્રેમથી ઉદધી કેરી બાલ. ૧
બેઠાં લક્ષમી આસને, આપ્યુ તુબી નીર.
પાન ફુલ ફળ આપીયાં શાન્તી કીધ શરીર. ૨

છપ્પો

આસન બેઠે લચ્છ નજર દેદીશ ફીરાવે
એક કોઠી કોમાલ મઢીમે નજરે નાવે
શેલી શીંગી રણતુરા ઓર રૂદ્રાક્ષમાલા

પડે રપે કેહાડ; ઓર વાઘંબર છાલા,
દોલત અદરબારજો; બાંધ્યો નંદીયો બારણે.
કાહાવત કંથ બરાબરીવો કોંન કરમકે કારણે.
સારી મહિકો માલ જાય બજાર એકાવે
કેડીન દેવે કોહુ ફીર ઘર પીછે આવે.
ભરે ભંગ કે માટ ઓર ભસ્મ ન દેખાવે,
વા શકર કા માલ લછ મન દેખ લજાવે,
વોહે દોલત દરબારમે જ્યો બધો બળધીયો બારણે.
કહાવત કંથ બરાબર સો કોન કરમકે કારણે. ૨

દોહુરો.

ગોરે હ્રદયો જાને નહીં દુઃખ ઉમીયા કોં આવહી,
જેસે કુપકી છાંયસો, કુપ બીચે સમાયહી.. ૧
લક્ષમી મન વીચારતાં, ઉમીયા બોલ્યાં મર્મ;
તેવા બોલ એને કહુ; શાંની એમાં શર્મ, ૨

છપ્પો.

ભીખ માગન કી ગયો, બેન હારો બલી દ્વારે;
પસુ ખેડન કીત ગયો, ઘેન બીંદરાબન ચારે.
વીષ ભખન કીત ગયો; દેખ દાવા નળ હારે.
રૂદે ધરન કીત. ગયો ગુંજકી માલ સમારે.
અહી શંખ બજાવન કહાં બનમે બન્સી બજાવહી.
મૃઘ છાલ ઓઢ ન કહાં ગયો, ઉનરી ગોદ સમારહી.

લક્ષમી વચન.

દોહુરે.

લક્ષમી કહે ગવરી તમે સાચી વાત મુજને કહો;
હું તુજને પુછુ સખી, જોગી પીઆરો ક્યાં ગયો.

ત્રોટક.

ગવરીજ કહે સુણરે લખમી, કહિવાતજ છે મુજને ન ગમી
પુછતાં પકપુચ્છ ઘણીજ કરી, કહિ વાત નહી મુજનેજ ખરી

છપ્પો.

પારવતી કહે છે ક્રેધમાં.

દધી લુટણ કહા ગયો, મહીકો માટ ફોડાવન:
નાગ નથન કહાં ગયો. અંગે કાલો હોઈ ઓવન.
બલન છલન કહાં ગયો, રૂપ વામન ધરી લ્યાવન.
કામલધર યહાં ગયો. ઉતરી ગોદ સમાર,
અરે વાંસધર કહે કહાં ગયો; ગેંદ ખેલાવન હે કહાં
ગવરી કહેરે લક્ષમી, રાસ ખેલાવન નાહી કહાં.

દોહરો.

ગવરી કહે લક્ષ્મી તમે સાચી વાત મુજને કહો.
હું તુજ પુછું હે સખી તુજ આહીર કાણુવને રહ્યો. ૧

છંદ.

લક્ષ્મીજ કહે સુણરે ગવરી તુંતો જોગીની નાર્ય સદાનવરી
તુજજોગી પીયા તેમે જોગી કહ્યો: એટલામાંતેક્રેધજશાનેલહ્યો:

દોહરો.

જોગીને તે જોગી કહો, મેં આહીરને આહીર,
એમાં તે દુઃખ શું ધરો, એ બે એક શરીર. ૧
જોગી જંગલમાં વસે આહીર.
તેમાં દુઃખ શાને ધરો એ બે એક શશરીર. ૨

છંદ.

તવ લક્ષ્મી કહે સુણરે ગવરી, તારી વાત ગમે ન મને લગરી
તેનો તાતના યજ્ઞનો ભંગ કર્યો, તેતો તાતનાશીરનોવઢકર્યો,
અલી પથ્થર પેટ જનમધર્યો,તપ માંડીને હાથે શું જોગી વર્યો
તુજમાંહી વિવેક તે ક્યાંથી ઠર્યો;મળવા માહેવીવેક સર્વે ધર્યો.

દોહરો.

લક્ષ્મીની વાણી સુણી, ગવરી વદે વચન;
મહેણાં દીધાં મુજતે, આપ વિચારો મન. ૧

ગવરી વચળ છંદ.

ત્યારે ગૌવરિ કહે સુણુ લક્ષમી, તારી વાત લગારે મને ન ગમી;
તુંતો લક્ષમી ઉદધીનીરે સુતા, તારે સાગરના સરખોજ પિતા.
તારે મચ્ચને કચ્છ ઘણાજ ભાઇ, ધનંતર મન્તર બેન બડાઇ;
પ્યારી જાતક કૌસ્તુભ સુડા મણી, તારા પિયર ભીડ કહુંજ ઘણી.
તારી રંભાતે બેનીના નૃત્ય કરે, કામદુધા તો ધ્રાસથી પેટ ભરે;
તારો ભાઇ તો ઇંદ્રને લેઇ ફરે, બાઇ તારી બરાબરી કોણ કરે.

દોહરો.

તું પીયરની બહુ આંગળી, પીયર ઘણો પરીવાર;
કહે ગવરી સુણ લક્ષમી, હું કયાં બાધુ તરવાર.

છંદ.

અલીરાયને છોડી તું રંકને જાવે અને રંકને છોડીને રાયને આવે;
લક્ષમી તું ઘણી ચંચળ કહાવે, તારી મારી બરાબરી કયેમ રહાવે.

લક્ષ્મી કહેછે.

લક્ષમી કહે ગવરી તમો, વસો મસાણે વાસ,
ભુત પ્રેત સંગી તમે; નગમે એહ સહવાસ. ૧
હમો વસુ વૈકુંઠમાં, જહાં દેવ સહુ વાસ,
આવી બોગે હું અહીં, ભુતડીયોની પાસ. ૨

દોહરો.

ગવરી કહે લખમી તમે, એમ ન કરો અહંકાર;
બરોબરી આપણ સખ; સુણુ તે કહું વીસ્તાર. ૩

છંદ

અલી એક હરીનેરે એક હરા,
બેહુબાંધવ જોડય એ બરોબરા;
સખી તારેને મારે તો નારે બણી,
ત્યારે જુદા રહયા તારો મારો ધણી. ૧

એવું બાંધવે ભાગજ વેંચી ધીધો,
તેમાં એકને તોજ ફટાઈ કીધો;
તારા કંથને ગોકુળ ગામ દીધું,
મારા કંથે તો કાશી કબુલ કીધું. ૨
તારા કંથને વૈકુંઠ ધામ દીધું,
મારા કંથે તો કૈલાસ પુર લીધું;
તારા કંથને વૃંદાવન દીધું,
મારા કંથે તો કદળી વન લીધું. ૩
તારા કંથને મોતીનો હાર દીધો,
મારા શીવેતો સર્પનો હાર લીધો;
તારા કંથને શીર તીલક દીધું,
મારા કંથને મોર મુગટ દીધો. ૪
તારા શીવે તો ભસ્મ તીલક લીધું,
મારા સિવે જટાનો મુગટ કીધો;
તારા કંથને પિતઅમર દીધું,
મારા શીવે તો મૃગચંબર લીધું; ૫
તારા કંથને તાલમૃદંગ દીધાં
મારા શીવે તો ડમ્મરૂં હાહ લીધાં
તારા કંથને વાહન ગરૂડ દીધો,
મારા શીવે તો વાહન નંદી લીધો. ૬
તારા કંથને માસ વસંત દીધો,
મારા સ્વામીએ શ્રાવણ માસ લીધો;
અલી શાનો તે ભાગએ કમી કીધો,
જેથી એક શ્રપ ઠપકોજ દીધો. ૭

દોહરો.

લક્ષ્મી કહે ગવરી જરા બેન વિચારી બોલ,

સ્રાવણ આવ્યો હે સખી, નહિં વસંતને તોલ. ૧

છંદ.

વિનતા સુણ માસ વસંત સમે, જહાં ગોપીને ગોવીંદ રાસ રમે;
પીચકારી ઉડે રસ કેસરકી, છબી જોર બની પરમેસરકી. ૧
રંગલાલ હીલાલ ગુલાલસે, વનીતા વ્રજલાલની હાસ હસે,
ડફ તાલ મૃદંગની ધુમ મચી, ગજ ગામની દામની નારી નચી. ૨

પારવતી— દોહરા.

કોકીલા ટૌકાકરે, પુઠે ભમર ભમંત;
ધન બ્રદાવન હે સખી; જહાં હરિ રમેજ વસંત. ૧
એવી વસંતની બાહેરી એવી વસંતનું સુખ;
હરખે હોળી ખેલીએ, પાછળ ઉડે ધુળ. ૨

છંદ.

વિનતા સુણ સ્રાવણ માસ સમે, નભગાંહીથી વાદળ નીચાંનમે;
ઝરણુ ઝરણુ બહુ નીર ઝરે, સઉ ખાલી સરોવર નીર ભરે. ૧
હળ નાંગળીને સઉ ખેતી કરે, ગવરી સૌ લીલું ઘાસ ચરે;
પિઉ પિઉ બપૈયાજ નાદ કરે, ધરતી ઉર લીલાંબર ધરે. ૨
ઘેર ઘેર પુરાણ હરીજ કથા, સુણતાં સૌ સકરમીના જથા;
ઘણુવણેજ દેવળ ઘંટ ઘણા, સખી સ્રાવણ માસમાં નહિં ગણા. ૩

દોહરો.

લક્ષમી કહે ગવરી સુણો, કહયો સ્રાવણમાસ;
શું કહેવું કીરતારને શંકરને દીધો કૈલાસ. ૧
લક્ષમી કહે ગવરી સુણો તું લદીછે મારી સાથ,
વાસ તજાવું તાહરો, આવે વૈકુંઠનાથ. ૨
ગવરી—કૈલાસ મા કર્મનો રેણુ તજાવ હાર;
ત્રણ લોક તારણ તરણ, શીર શંકર ભરથાર. ૩
રીસ હૃદીયા માંહે ધરી, આવ્યા રમા અવાસ.

શું કહેવું કીરતારને, આપ્યો તે કૈલાશ. ૪
નારદ મન ભગવાનનું લક્ષમી સમરણ કીધ,
ઉઠી આવ્યા ઉતાવળા દરસન વેગે દીધ. ૫

નારદવાચ—નારદ કહે લક્ષમી સુણો એક હમારીવાત;
વાસત જાતું જનનો, કોણ લઇ તમ સાથ. ૧

લક્ષમી—લક્ષમી કહે નારદ સુણો, એક હમારી વાત;
હું ગઇતી કૈલાસમાં, એ જોગણ લઇ મુજ સાથ. ૨
નારદ કહે લક્ષમી સુણો, એજ હમારો ઠાર,
પારવતીને પરહરે શંકર લાવે ઓર. ૩
ચાલ્યા નારદ ચોપથી, વીચાર લેઇ તમામ;
લડાઇ કરાવું કારમી, નારદ મારૂં નામ. ૪

નારાચ.

ભરાઇ ખાંધ જંત્રકો, બજાવેતાર તંત્રકો.
જ્યાં બેઠાં માત ગવરી, નારદ ચલે તહાં ફરી ૧
ઉઠીજયો માત ધાયકે, કરી પુજા લધાયકે,
કહાંસે આવીયા અહાં સમાચરો કછું કહાં. ૨

દોહરો.

અર્ઘ પાદ્ય પુજા કરી, અતિ આદર અતિમાન;
ગવરી કહે નારદ સુણો, ઘેર આવ્યા ભગવાન. ૧
સમાચાર સ્વામી તણા, લાવ્યા છો રૂષીરાય
સુણવાને મન માહરૂં, આતુરતાએ ભરાય. ૨

છંદ.

તવ બોલીયા દેવ નારદરૂષી, તુંતો આદ્ય શક્તિમાહી નીજ સતી;
તને જોગ માયા જુગ ચાર કહે. તુજ પાર પરમેશ્વર નહિ લહે. ૧
તુજ ઘેર ભંડાર કુબેર તણા, તારે કંઇ તે વાતની નહીં મણા;
તારો પીઉ ... [illegible] નહીં, ... [illegible] ૨

તે તો જંગલની મહીવાસ રહે; તારી ખબરતે કાંઈ નારે લહે.
સંગે ભુતને પ્રેતજ સર્વેઘણુઃ તારા રૂપમાં તો બાધ નહી નણા. ૩

દુહો.

વચન રૂષીનાં સાંભળી, ગવરી બોલ્યા બોલ;
સુ બોલ્યા નારદ તમે, જોવા મારો તોલ. ૧
જાવો નારદ કૃસ્ણગ્રહે, જહાં ઘણેરી નાર,
અણુ વાળી વાલી તહાં, થાશે પળમોઝાર. ૨
ગવરી કહે નારદ તમે, જુઠી વિદ્યા લઈ ફરો;
કજીઆ કરાવો નરનારીમાં, બેઠાંહો ત્યાંથી બળો. ૩

છંદ.

એવો ગવરી મુખથી સાપ સુણિ,
તવ ભાગીયા નારદ શીષ ધુણી;
ફિટે મારગમાં અંત સ્વારા ભર્યા,
લહી આવતે આદર ભાવ કર્યા. ૧
આપી શીત્તળ નીર સગીર કરી,
સતી એ રૂષીસંગગીરા ઉચરી.
કયેમ નારદ શ્વાસ શરીરે ભરી;
અહિ આવવાના આતુરતા જ ભરી.

દોહરા.

નારદ કહે લક્ષમી સુણો, હુંય ગયો તમકાજ;
નીંદ્યા કીધી શીવ તણી, મને સતીયે દીધો સ્રાપ. ૧
લક્ષમી કહે શંકર સુણો, એક હમારી વાત;
શે ન ગયા કૈલાસમાં, જહાં તપ લે ભોળાનાથ. ૨

છંદ.

ઉઠી નારદ જાય છે શીવ ભણી,

ભોળો નાથ તપસ્યા કરે છે ઘણી;
રૂષીનારદ આવી રહ્યાં જહાં તહાં,
જઇ વાત વિચારે રહ્યાં જહાં ૧

દોહરો.

રાચે દીલ રોચે નહીં, જુઠે જવાળા થાય;
એક વચન એવું કહું; જે તરત કૈલાશે જાય. ૧

છંદ.

જોગી શાને આ વનમાં ધ્યાન ધરો;
જોગી શાને આવન્ને તપસ્યા કરો,
જોગી શાને આ સરપના હાર ધરો;
જોગી શાને આ દેહમાં કષ્ટ ભરો. ૧

સતી પારવતી તો પીયર ગઇ;
શીવ કૈલાસમાંહી તો કોઇ નહીં,
શીવ નંદીઓ બરાડે ઘાંસ વીના;
સુણુતા શીવજી તો તપ્યાજ ઘણા. ૨

એવી નારદે જ્યાં જુઠી વાત કહી,
ત્યારે શંકરને નવ સુખ રહી;
પટકી પટ સાદડી રીસ ગણી,
ભોળો નાથજી જાય છે દ્વાર ભણી.

જેમ જેમ તે શંકર આગે તગે;
તેમ તેમ તે અંગ અનંગ ધગે,
નીજ દાશીએ શીવ લખાજ વરે;
ઝટ વારે ખબર કહી તવરે. ૪

દોહરો.

ખબર આપી નીજ દાસીએ; ઉમીયાને જઇ આપ,
માત પધારે નાથજી; ઉરમાં કાંઇ ઉતાપ. ૫
ઉમીયા સમજ્યાં ઉરવીશે; શંકર મરમ તમામ,

તપ મુકી શીવ આવીયા, એ નારદનું કામ.
સાંત કરૂં સ્વામી સહો; એમ વિચાર્યું મન,
ઉમીયા સામા સંચરે કરીને હશીત વદન.

છંદ.

ત્યારે સતીયે મોહની રૂપ ધર્યું; સણુગારનું સાહિત ત્યાર કર્યું,
ચરણા ચુંદડી અને ચોળી ધરી; ફળ ફુલની છાબ તયાર કરી,
એક પાણીની તુંબડી નીર ભરી, અગર બતીએ આરતી આગે ધરે,
શીવ ધામ તપાસી પ્રવેશ કરે, નંદીઓ ઘણી લીલીજ ઘાસ ચરે.
જવ પારવતી પીયુ પીયુ કરે; તવ શંકર રીસ ઘણેરી ધરે,
પીયુ શોરે ગુનો અપરાધ કશો, અબળા પર આવડો રોષ કશો.

દોહરો.

શંકર વાણી બોલીયા, સુણો સતી આવાર;
કવણ કારણે વણ કહે, વયાં પીયર મોઝાર. ૧

છંદ.

સુણી શીવની વાણી સતી ઉચરે;
કરજોડીને કરી વીનતીજ કરે,
હું તો વાત ન જાણું પીયર તણી;
મુજ શીર તે શંકર સમો ધણી. ૧
દીન રેન હું ધ્યાન તમારૂં ધરૂં;
મુખ શાંભ સદા શીવજી ઉચરૂં,
એવાં જુગતીથી જવ વેણુ કહયાં;
તવ શાંકર મન ટહાઢાં થયાં. ૨
તવ બોલીયા દેવ કૈલાસ પતી,
કેમ વાત થઈ સતી તારી વતી;
સત્ય વાણી વદો તમે પારવતી,
તવ બોલીયાં શાંભની સાથ સતી. ૩

દોહરો.

પારવતી વાણી વદે, સુણો સકળ ભરથાર;
કંઈ કારણ સર આવીયાં, રમા આપણે દ્વાર. ૧

વાત વધી વાતો થકી, રસના નવ રહી હાથ;
બોલતા બોલી ગયાં, શીવ હમે બે સાથ. ૨

છંદ.

સુણતાં શીવ પારવતી શું કહે,
ક્યમ વાદ વિવા થયો તું સહે.
ક્ષણવાર પધારી ગયાં સુસતી;
નવ તેય સહન થયું તું વતી

દોહરો.

સેહેજે આવ્યાં લક્ષ્મી, વાત વિસામાં માટ
વાદ થયો શંકર સુણો, ભાગે મન ઉચાટ. ૧

છંદ.

આપણે ઘેર સહેજ આવ્યાં લક્ષ્મી, તેણે વાત કહી તે તમને ન ગમી
જ્યારે એમણે કંથ ભીખારી કહ્યા તવ મેં પણ કંથ ભીખારી કહ્યા. ૧
એમ બોલતાં બોલતાં વેણ કહ્યાં, ત્યારે રીસાઇને સતી ઘેર ગયાં;
બીજું એ વિણ હું નવ જાણું રતી, સતવાત કહી તમ પાસ પતી. ૨

દોહરો.

પણ પતી પાય પડી કહું, સત્ય ક્હોને નાથ
કહોમ્હોટા વૈકુંઠ પતિ, કે મોટા ભોળાનાથ,

શીવ કહે છે (ત્રોટક)

સુણરે શિવજી કહે પારવતી, પ્રભુના સરખો ત્રિભોવન નથી;
વનવાસ વસી સતી ધ્યાન ધરૂં, મુખ વાણી વિશે પણ તે ઉચરૂં,
પળ વિપળ સ્હાય સદાય ચહું અતિ આશીરવાદ હું એથી લહું
ભગવાન વિના નવ જાય રહું, ભગવાન વિના અતિ દીલ દહું.

દોહરો.

હું રહુ હરીને આશરે: મન એનો નિવાસ
તું અબળાશાને લહિ; લક્ષમિ આવ્યાં પાસ

છપ્પો.

ધન ધન ભાયગતેહ; લક્ષમી જ્યાંટહીં પધારે,
દુધે ત્રુઠયા મેહે; લક્ષમી હેતનધારે:
ધન ધન ભાયગતેહ; લક્ષમી વાનજ જેહ,
ધન ધન ભાગયતેહ લક્ષમિ પતછે એહ;
વળિધન ધન ભાયગ તેહતું જેઘર લક્ષમિ વાસછે;
તુંશું સમજીનેલહિ; જોકથજેનો અવિનાશછે. ૧

દોહરો.

શીવજી કહે સતિભાળો ધ્યાન ધરૂં વનમાંહિ:
તે પણ તું મને જાણજે લક્ષમિ પતિનું ત્યાંહી. ૧
હુંછું એને આશરે એમારો આધર;
ત્રણ લોક તારણ તરણ લક્ષમિનો ભરથાર. ૨
વનમાં જઇને તપ કરૂં. ધ્યાનજ એનું ધરૂં;
દિને રન દિલને વિશે હરિ હરિ ઉચરૂં. ૩
સાધન એ સસારનું, મુક્તિ એને હાથ;
પારવતિ તમે સાંભળો મોહોટા વૈકુંઠનાથ. ૪
ભરણ પોષણ ભગવાનછે, અન્ન જળ એને હાથ;
અણઘટતું તે આચર્યું, જે લહિ લક્ષમિ સાથ. ૫

છંદ ત્રટક.

સતિને સમજાવિને શિવરહયા તવ સામળિયો નિજ ઘેર ગયા,
..'દિપકનું તહિં નામહિશે; ભગવાન ઘણાય ભરાયરીસે;
નજ હાંશિસહેજકથેસતુથિ અહમાંહિ દિપટકેમનથિ,
સુણતાં અતિઅતુંરદાસ થઇ, હરિને સતિપાસજ તેડિગઇ. ૨

દોહરો.

બેઠા રત્ન શિંહાસને શાગર નિતનયાય,
જીરણ વસતર ધારિયાં; છુટિ વેણસોહાય;
હરિને અચરજ ઉપજયું વણબોલે વઢ વાડ,
શાને કારણ સામટી; રામાલેછે રાડ;
ધંધણાવા માંડિ તવે; રમાપડિછેરોઈ,
હરિ કહે શિરિસછે કહેલઢયુંછે કોઇ;

છંદ ત્રોટક.

સુણતાં હરીવાત વદે લખમી, પ્રભુના પદમાહિં તહાં પ્રણમી
મળવા પળવાર ગઇ પ્રભુરે; કઇલાસ વિશે સુણિયે વિભુરે. ૧
તવ પારવર્તી અતિ ગર્વ ધરી કંઇ વક્રગિરા તમને ઉચરે.
તવ બોલત બોલત વાદ થયો; તવ તેણિય કંથ ભિખારિકહ્યો.
જવ તેણિય કંથભિખારિ કહ્યો,તવ મેં પણ કંથ ભિખારિકહ્યો,
સત્ય વાત કહું સત્રળી તમશું લહિ જોગણનાથ સણોહમશું.

દોહરો.

લક્ષમી કહે સુણીએ હરિ, એક હમારી ગાથ,
કહો મોહોટા વૈકુંઠપતીકે, મ્હોટા ભોળો નાથ. ૧
સુણતાંમાં હરી બોલિયા, સતી સાંભળો વાત;
અણ ઘટતું ગૌરી કર્યું; કયેમ લઢયાં એ સાથ. ૨
વણ સમજે વાતો કરીને, કરી આવ્યાં વેર;
પણ જો શંકર કોપશેતો રહીશું કોને ઘેર.
કારણ એ ત્રીલોકનું દોરી એને હાથ;
સર્વેથી સતી સાભળો મ્હોટા ભોળોનાથ.

છંદ છપ્પો.

ત્રણ લોકમાં તત્વ નથી શીવ જેવું કોઈ,

ત્રણુ લોકનું સત્વ રહે સવું તેને જોઈ;
હતો કુંવારો હુંય, શરીર સામળ કહાવ્યો.
કન્યા નવ દે કોઇ; રૂખનો દરીયો આવ્યો.
પછી મેં શંકર પુજ્યા પ્રસન થયા પોતે સહી.
ફરી ફરણા પરણાવીયો તો તુજને લાવ્યો અહીં;

દોહરો.

મ્હેરામણ પોતે મથ્યો રત્ન ચૌદે લીધ,
તત્વ તુંજને હું વર્યો તે તો તેણે લીધ. ૧
ભંડારો કુબેરના તે તો તેણે લીધ.
એક કુંચીનો ઓરડો મને ઉઘાડી દીધ. ૨
હું શું એને આશરે, એવી ન નવ રહેવાય;
ચાલો ચાલો ચોપથી સીવને નમીએ પાય. ૩

છંદ.

લક્ષમિજીકહે સુણિએજ હરી; ઉમીયાને તો હું નવ નામુંજરિ;
કદી મુસ્તક મહારૂં છેદો તમે પણ જોગણને પગે નાહીં નમે. ૧

દોહરો.

હરી કહે સુણિએ સતી, તમે ન નમશો ત્યાંય.
પણ નમવું મારે પડે, ત્યાં શીતમ શોભાય.
એમ કહીને જાય છે, વિષ્ણુ લક્ષમી સાથ;
મારગમાં સામા મલ્યા, સતિ શું ભોળોનાથ. ૨
શીવે દીઠા શ્રીહરી હરીએ હરતેવાર;
વાહનપરથી ઉતરી કીધા નમસ્કાર. ૩
શીવજી લક્ષમીને નમ્યા, હરી સતીને પાય,

.રેસ તજી રીઝી ગયાં, બન્નો મળીયાં ત્યાંય. ૪
.બ્રહ્મ ઉમીયા એક છે, જોતાં અન્ય દેખાય,
જગત જનેતા જાણવી, હરીહર એક સદાય. ૫
હળી મળી વાતો કરી; ગયા સવુનીજ ધામ.
અખંડ આદિ રૂપ એ, ઉરે કરો વીરામ ૬
ગાય શીખેને સાંભળે, હરીહર ગુણનું ગાન,
કશીપુરી ઉપર મળે, વાસ વળી ત્યાં રામ. ૭
ગોહકમ થાયે સતું, ભણતી હરી ગુણ વાદ,
દોલડાની દુગધાટળે થાયે હરી શું નાદ. ૮
સંવત ઓગણી ત્રેપને માઘ સુદ્ધ કહેવાય,
છઠ્ઠ વારે સોમનાં, ગ્રંથ ગુજરાતી થાય. ૯
પુરણ પુરણ પ્રેમથી કીધો છે ધરીકોડ;
એકવાર સહુ બોલજો, જયજય શ્રી રણછોડ. ૧૦
ગુરજર ગીરામાં કર્યો ઉરધરી અતીહામ,
પેથાપુર નીવાસીજે, કહાયે કાશીરામ. ૧૧
મુળ ગ્રંથ મ્હોકમ તણો હતો કરેલો એહ,
ભાષા પુર્વીમાં હતો નહી ગુજરાતી તેહ. ૧૨

સમાપ્ત.

भजन-कीर्तनना पुस्तको.

કાવ્ય દોહન મોટું [ત્રણે ભાગ સાથે]	૧-૦
દયારામ કૃત કવિતા સંગ્રહ મોટું	૨-૦
" " નાનું	૦-૬
છોટમકૃત કીર્તનમાળા [બે ભાગ સાથે]	૦-૬
લાલબાવાના પદ સંગ્રહ	૦-૮
ઉપદેશ ચિંતામણી	૦-૫
બોધચિન્તામણી (રૂષિરાજ મહારાજકૃત)	૦-૧
જ્ઞાન ઉપદેશ મીરાંબાઇ કબિર વિગેરેના	૦-૧
ભજન ભંડાર.	૦-૧૦-૦
ભજન ચિન્તામણી	૦-૮ ૦
પદ સંગ્રહ પ્રભાકર	૧-૦-૦
ગોવરધન પદ સંગ્રહ	૦-૮-૦
રામ પદ સંગ્રહ	૦-૮-૦
ભક્તિ વિજય (શ્રી સદ્‌ગુરૂ ભક્તિદાસકૃત)	૦-૪-૦
શ્રી શક્તિકાવ્ય તથા અંબીકા કાવ્ય.	૦-૧૨ ૦
શિવસાગર સંગ્રહ (શિવ ભક્તો માટે)	૦-૮ ૦
વલ્લભકાવ્ય ભાગ ૧ લો.	૦-૬-૦
" ભાગ ૨ જો	૦ ૧૦-૦
ઇશ્વર પ્રાર્થના માળા ભાગ ૧ લો	૦-૮-૦
" " ભાગ ૨ જો	૦-૧૨-૦
કબિરલીલા અમૃત (કબિર સાહેબના દશ ગ્રંથ...	૦-૧૨-૦
ભજન રત્નાવળી (બાળબોધ અક્ષર)	૦-૮-૦